

УДК 351.84:352/354]:364

Степан Давтян*доцент кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України, к.держ.упр., доцент***Оксана Єльчієва***аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України, директор департаменту соціального
захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації***КЛАСИФІКАЦІЯ Й АНАЛІЗ ОСНОВНИХ РІВНІВ «MULTILEVEL GOVERNANCE»:
НАДНАЦІОНАЛЬНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ, РЕГІОНАЛЬНИЙ, СУБРЕГІОНАЛЬНИЙ,
МІСЦЕВИЙ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ**

В статі розглянуті актуальні питання взаємовідносин суб'єктів управління системи соціального захисту населення на наднаціональному, національному, регіональному, субрегіональному та місцевих рівнях, окреслені основні моделі таких взаємовідносин, досліджені види структурних зв'язків. Надана класифікація та характеристика основних суб'єктів багаторівневого управління в системі соціального захисту населення. Авторами проаналізовані позитивні і негативні аспекти багаторівневого управління в системі соціального захисту населення.

Ключові слова: багаторівневе управління, наднаціональний, національний, регіональний, субрегіональний, місцевий рівні управління, суб'єкти управління, децентралізація влади, територіальні громади, соціальний захист населення, взаємодія, координація, структурні зв'язки, підпорядкування.

Stepan Davtyan*PhD in Public Administration, Associate Professor of the Public Administration and
Regional Study Department of the ORIPA NAPA under the President of Ukraine***Oksana Yelchiieva***PhD student of the Public Administration and Regional Study Department of the ORIPA
NAPA under the President of Ukraine, Head of the Department of Social Protection of the
Mykolayiv Oblast State Administration.***CLASSIFICATION AND ANALYSIS OF KEY LEVELS OF MULTILEVEL
GOVERNANCE: SUPRANATIONAL, NATIONAL, REGIONAL, SUBREGIONAL,
LOCAL IN THE SYSTEM OF SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION**

The article deals with the actual issues of relations between the subjects of management of the system of social protection of the population at supranational, national, regional, subregional and local levels, outlines the main models of such relationships, and investigates the types of structural relations. The classification and characteristics of the main subjects of multilevel governance in the system of social protection of the population are given. The authors analyze the positive and negative aspects of multilevel governance in the system of social protection of the population.

Formulation of the problem. One of the main problems in the development of public administration in Ukraine is the interaction of state executive bodies of different levels and local governments at the regional and local levels. The system of social protection suffers the most from inconsistencies in the interaction of the subjects of management at different levels. The decisions taken in this area are most closely related to the inhabitants of the territorial communities, therefore, the analysis of the interrelations between the subjects of management of different levels, the

definition of the negative and positive features of such interaction is necessary for effective decision-making in the system of social protection of the population by subjects of multilevel governance.

The purpose of the article is analyze the main levels of multilevel governance: supranational, national, regional, subregional, local level in the system of social protection of the population, and to develop recommendations for improving the mechanism of interaction between state executive authorities of different levels and local authorities.

Conclusions. The system of management links at the supranational, national, regional and local levels is aimed at the effective implementation of the policy of social protection of the population.

At the same time, the effectiveness of multilevel management is possible only in the case of a clear separation of functions and powers of the subjects of management at different levels, the development of clear rules and principles of operation of these entities.

Also, it should be noted that the continuous optimization of management subjects negatively affects the strength of relationships between actors at different levels, which, in turn, negatively affects the quality of provision of social services. Most clearly this can be observed at the local level, in particular in the local communities.

Double subordination of many management actors at different levels also creates some difficulties on the one hand regarding the implementation of the powers granted, and on the other hand serves as a lever of deterrence and counterbalances, which positively affects the work of these entities. The main tool for ensuring the effectiveness of interaction between different levels of management is to coordinate joint actions that are achieved through coordination.

In our opinion, it is the coordination relationships that are most optimal for the effective realization of the given powers by the subjects of management of different levels.

Key words: multilevel governance, supranational, national, regional, subregional, local level governance, decentralization of power, local communities, social protection of the population, interaction, coordination, structural relations, subordination.

Постановка проблеми. Взаємодія органів державної виконавчої влади різних рівнів і органів місцевого самоврядування на регіональному та місцевому рівнях – одна з основних проблем у процесі розвитку публічного управління в Україні. Як правило, від неузгодженостей взаємодії суб'єктів управління різних рівнів найбільше страждає система соціального захисту, оскільки рішення, прийняті в цій сфері, є найбільш наближеними до жителів територіальних громад - тому аналіз взаємозв'язків суб'єктів управління різних рівнів, визначення негативних та позитивних рис такої взаємодії є необхідним для ефективного прийняття управлінських рішень в системі соціального захисту населення суб'єктами багаторівневого управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблеми взаємодії органів державної влади різних рівнів та органів місцевого самоврядування аналізуються в працях цілого ряду відомих українських вчених і практиків: В. Бакуменка, В. Кампо, В. Карпенко, А. Крусян, П. Надолішнього, Н. Нижник, Л. Приходченко, С.Саханенка та ін. Сутність питання багаторівневого управління, мережевого управління досліджували у своїх працях такі науковці як А.Колодій, А.Пухтецька, В.Авер'янов, В.Копійка, В.Стрельцов, З.Балабаєва, І.Грицяк, Н.Вінникова та ін. [14; 15; 16; 17]

Метою статті є аналіз основних рівнів «multilevel governance»: наднаціонального, національного, регіонального, субрегіонального, місцевого рівня в системі соціального захисту населення та вироблення рекомендацій щодо удосконалення механізму взаємодії між органами державної виконавчої влади різних рівнів та органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Для забезпечення сталого розвитку територій необхідна побудова ефективної системи управління, яка спирається на міжрівневу взаємодію багатьох суб'єктів [17].

“Багаторівневе управління” за Білою книгою (схваленою Комітетом регіонів ЄС у 2009 році) передбачає використання певного методологічного підходу, що має враховувати особливості політико-інституційної системи Європейського Союзу та специфіку інтеграційних процесів усередині ЄС [17; 18].

Ця Біла Книга виділяє п'ять принципів ефективного врядування: відкритість, участь, підзвітність, ефективність та злагодженість [18].

Кожен принцип є важливим для більш демократичного врядування. Вони підтримують демократію та принцип верховенства права у державах-членах ЄС, але можуть бути застосовані на усіх рівнях влади – світовому, Європейському, національному, регіональному і місцевому [18].

Відкритість. Інституції повинні працювати більш відкрито. Вони повинні активно обмінюватися інформацією з державами-членами ЄС, відносно того, що робить ЄС та які рішення він приймає. Вони повинні викладати інформацію мовою, що є доступною і зрозумілою широкому загалу. Остання умова особливо важлива для вирішення проблеми повернення довіри до складних інституцій.

Участь. Якість, релевантність та ефективність політики ЄС залежить від участі широкого кола осіб та організацій на всьому шляху творення політики – від її планування до впровадження. Збільшення участі з великою ймовірністю посилить довіру у кінцевий результат політики та Інституції, що її імплементують. Реалізація принципу участі дуже залежить від того, чи керуються національні уряди інклюзивним підходом при розробці та впровадженні політики ЄС.

Підзвітність. Ролі у законодавчому та виконавчому процесах повинні бути більш зрозумілими. Кожна з Інституцій ЄС повинна пояснювати і брати відповідальність за те, що вона робить для Європи. Більша ясність та відповідальність також вимагається від держав-членів ЄС та всіх інших агентів, що задіяні у розробці й впровадженні політики ЄС на будь-якому рівні.

Ефективність. Політика повинна бути ефективною й своєчасною, такою, що забезпечує усе, що потрібне на підставі чітких завдань, оцінки майбутнього впливу та, у випадках, де це можливо, попереднього досвіду. Реалізація принципу ефективності також залежить від упровадження політики ЄС на пропорційній основі та від того, чи рішення приймаються на найбільш доречному рівні.

Злагодженість. Політика та усі заходи повинні відповідати один одному та бути легкозрозумілими. Потреба у злагодженості всередині Союзу стає все більш актуальною, кількість завдань Союзу росте; розширення призведе до ще більшої різноманітності. Такі виклики як кліматичні або демографічні зміни не можуть бути вирішені в рамках лише одного з напрямків політики, на якій був побудований ЄС. Регіональна й місцева влада все частіше беруть участь у реалізації політики ЄС. Злагодженість вимагає політичного лідерства та відповідальності інституцій ЄС для забезпечення послідовного підходу у складній системі [18].

Кожен із принципів є важливим сам по собі. Але вони не можуть бути застосовані шляхом виконання окремих розрізнених дій. Політика вже не може бути ефективною, якщо вона не була підготовлена та впроваджена у найбільш інклюзивний спосіб. Застосування згаданих п'яти принципів підсилює наступні принципи.

Відповідність і доповнюваність. Від планування до впровадження політики, вибір рівня, на якому вживатимуться заходи (від рівня ЄС до місцевого), та вибір інструментів, що будуть застосовані, повинні знаходитися у відповідності до цілей, що переслідуються. Це означає, що перед тим, як запроваджувати ініціативу, важливо систематично перевіряти: а) чи дійсно необхідно втручання; б) чи Європейський рівень – найбільш доречний рівень втручання в) чи обрані заходи відповідають цим завданням [18].

Лінійна модель насадження політики згори має бути замінена на горизонтальну модель, що базується на зворотному зв'язку, мережах та залученні широкого кола осіб та

організацій до процесу творення політики – починаючи від її створення до імплементації на всіх рівнях.

Ознаками багаторівневого управління є наявність різних управлінських рівнів, компетенції яких взаємно перетинаються, але головна увага приділяється взаємодії учасників на різних рівнях управління. За таких умов виникає складна мережа взаємодій, яка охоплює всі рівні управління одночасно [17].

Загалом під багаторівневим управлінням розуміють практику підготовки та прийняття рішень на наднаціональному, національному, регіональному та місцевому рівнях. Хоч, відповідно до актів ЄС, існує багаторівнева структура, компетенції регіонального рівня прийняття рішень визначаються винятково національним законодавством [14; 17].

Багаторівневе управління передбачає не простий перерозподіл повноважень між різними рівнями прийняття рішень, а прийняття узгоджених рішень багаторівневими неієрархічними наднаціональними та національними установами, зокрема із залученням недержавних акторів [17].

З огляду на такий підхід багаторівневе управління можна розглядати як діяльність, що здійснюється органами виконавчої влади та місцевого самоврядування для забезпечення соціально-економічного розвитку [15; 16; 17].

Управління в системі соціального захисту населення також є багаторівневим.

Розглянемо більш детально **наднаціональний, національний, регіональний, субрегіональний та місцевий рівні** управління в сфері соціального захисту населення.

Наднаціональний рівень. Одним із яскравих прикладів суб'єкта управління на наднаціональному рівні систем соціального захисту населення є **UNFPA. Фонд ООН у галузі народонаселення** є провідною агенцією ООН, яка зосереджує свою роботу у сфері гендерної рівності, репродуктивного здоров'я та розбудови потенціалу молоді. Спільно з партнерами UNFPA працює у 150 країнах та територіях світу. Представництво в Україні працює з 1997 року [19].

У Миколаївській області впроваджується проект «Комплексний підхід до вирішення проблеми насильства щодо жінок та дівчат в Україні», який реалізується Міжнародним благодійним фондом «Українська фундація громадського здоров'я» за підтримки Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні та Міністерства соціальної політики України.

Проект реалізується згідно з Меморандумом про взаєморозуміння між Миколаївської обласною державною адміністрацією і представництвом Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні та спрямований на протидію насильства щодо жінок і надання соціально-психологічної допомоги потерпілим.

У рамках проекту створено 3 мобільні бригади соціально-психологічної допомоги, які виявляють і надають екстрену та планову соціально-психологічну допомогу постраждалим від гендерно зумовленого та домашнього насильства, а саме: I бригада - м. Миколаїв (діє на території Баштанського, Березанського, Вітовського, Снігурівського районів), II бригада - м. Миколаїв (діє на території м. Миколаїв), III бригада - м.Первомайськ (діє на території м. Первомайськ, Первомайського, Арбузинського районів). Бригада складається з 3 осіб: керівник, психолог та соціальний працівник.

Основною метою діяльності Мобільної бригади є надання екстреної та планової соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від насильства. Завданням є забезпечити доступність соціальної –психологічної допомоги особам, які потрапили в складані життєві обставини через проблеми насилля.

У рамках надання соціально-психологічної допомоги мобільна бригада надає мінімальний пакет первинних послуг: надання інформації про домашнє насильство особам, які її потребують; консультування з питань попередження насильства; діагностика соціально-психологічного стану постраждалої особи та ризиків повторного скоєння домашнього насильства; надання психологічної допомоги, психологічного консультування, в т.ч. екстреної допомоги; надання консультацій щодо соціальної підтримки, при необхідності перенаправлення в інші установи соціального спрямування; реагування на випадки

домашнього насильства, що стосуються осіб молодше 18 років, надання першої психологічної допомоги, повідомлення про такий факт у службу у справах дітей, переадресація за отриманням необхідних послуг до інших державних установ; складання плану безпеки для осіб, які пережили домашнє насильство і мають загрозу його повторення; консультивання осіб, які вчинили домашнє насильство, за їх згодою та бажанням, та сприяння в направленні їх на проходження корекційних програм.

До мобільної бригади можуть звертатися будь-які особи, незалежно від їх громадянства, віку, статі, політичної, релігійної приналежності, раси, статевої орієнтації, що мають ризик або пережили гендерно зумовлене, у т.ч. домашнє насильство і потребують соціально-психологічної, медичної, юридичної чи іншої допомоги.

Протягом 2018 року мобільними бригадами здійснено 106 виїздів. Під час виїздів надано соціально-психологічну допомогу 363 особам, які постраждали від домашнього насильства.

ОБСЄ в Україні. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні (СММ) почала свою роботу 21 березня 2014 року на підставі запиту від уряду України до ОБСЄ і консенсусного рішення всіх 57 країн-учасниць ОБСЄ. СММ – це неозброєна цивільна місія, яка працює 24 години на добу, 7 днів на тиждень у всіх регіонах України. Її основні завдання – це неупереджено і об'єктивно спостерігати та звітувати про ситуацію в Україні, а також сприяти діалогу між усіма сторонами конфлікту [20].

Представники департаменту соціального захисту населення Миколаївської облдержадміністрації постійно проводять зустрічі зі спостерігачами ООН щодо стану дотримання прав та захисту інтересів внутрішньо переміщених осіб на території Миколаївської області.

Національний рівень. На національному рівні одним із головних суб'єктів управління виступає **Міністерство соціальної політики України**. Відповідно до Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423. Міністерство соціальної політики України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці та соціальної політики, зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального діалогу, соціального захисту, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, зокрема забезпечення їх психологічної реабілітації, санаторно-курортного лікування, технічними та іншими засобами реабілітації, житлом, надання освітніх послуг, організації поховання, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, та учасників антитерористичної операції, у сфері промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб. Мінсоцполітики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги [6].

Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України (МТТОТ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність

якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МТОТ є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя [7].

Ще одним із суб'єктів управління є *новостворене* **Міністерство у справах ветеранів України**. Міністерство у справах ветеранів України (Мінветеранів) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінветеранів є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності (далі — ветерани), членів сімей ветеранів та осіб, на яких поширюється чинність Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” [8].

Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції. Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції є центральним органом виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики і який реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, та учасників антитерористичної операції, в межах своїх повноважень державну політику у сфері волонтерської діяльності, а також соціального захисту деяких категорій осіб, зазначених у Законі України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” в частині призначення їм відповідної одноразової грошової допомоги [4]. На даний час знаходиться в стадії *реорганізації*.

Пенсійний фонд України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики, що реалізує державну політику з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню [3].

Державна служба зайнятості (далі - Служба) є централізованою системою державних установ, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством соціальної політики України. Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 № 90 „Деякі питання державного управління у сфері зайнятості населення” до внесення змін до Законів України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” та „Про зайнятість населення” Служба продовжує виконувати завдання і функції у сфері зайнятості населення, трудової міграції та соціального захисту від безробіття, а також функції виконавчої дирекції Фонду, визначені Законами України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” та „Про зайнятість населення” [11].

Державна служба України з питань праці (Держпраці) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики, і який реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, здійснення державного гірничого нагляду, а також з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, на випадок безробіття в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб [5].

Регіональний рівень. На регіональному рівні основним суб'єктом управління є місцева державна адміністрація. Також суб'єктами управління на зазначеному рівні є територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади. Основна діяльність органів державної влади спрямовується на реалізацію загальнонаціональної державної політики та її ефективне поєднання з місцевою.

Місцева державна адміністрація реалізує державну політику в галузі соціального забезпечення та соціального захисту соціально незахищених громадян - пенсіонерів, осіб з інвалідністю, одиноких непрацевдатних, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, одиноких матерів, багатодітних сімей, інших громадян, які внаслідок недостатньої матеріальної забезпеченості потребують допомоги та соціальної підтримки з боку держави. Сприяє розвитку їх соціального забезпечення, правильному і своєчасному призначенню і виплаті державних пенсій та допомоги, поданню адресної соціальної допомоги та підтримки, призначенню та виплаті цільової грошової допомоги, інших компенсаційних заходів соціального захисту.

Місцева державна адміністрація забезпечує реалізацію державних гарантій у сфері праці, в тому числі й на право своєчасного одержання винагороди за працю; розробляє та організовує виконання перспективних та поточних територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття [2].

Структурний підрозділ соціального захисту населення обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації (далі – Департамент) утворюється головою обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації. Департамент підпорядкований голові обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, а також підзвітний і підконтрольний Мінсоцполітики.

Департамент забезпечує на відповідній території реалізацію державної політики з питань соціально-трудова відносин, зайнятості населення та трудової міграції; соціальної підтримки та надання соціальних послуг вразливим верствам населення, зокрема особам похилого віку, з інвалідністю, ветеранам війни та учасникам антитерористичної операції, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, сім'ям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, малозабезпеченим, внутрішньо переміщеним особам, іншим категоріям осіб, які згідно із законодавством України мають право на пільги та отримання житлових субсидій; сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми; забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків [10].

Головні управління Пенсійного фонду України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі є територіальними органами Пенсійного фонду України. Головні управління Фонду підпорядковуються Фонду та разом з управліннями Фонду в районах, містах, районах у містах, а також об'єднаними управліннями утворюють систему територіальних органів Фонду. Основними завданнями головного управління Фонду є: реалізація державної політики з питань пенсійного забезпечення; забезпечення ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню; виконання інших завдань, визначених законом [13]. На даний час знаходяться в стадії *оптимізації*.

Головне управління (Управління) Державної служби України з питань праці в області (далі - Управління Держпраці) є територіальним органом Державної служби України з питань праці, що їй підпорядковується. Голови обласних державних адміністрацій координують діяльність Управлінь Держпраці і сприяють їм у виконанні покладених на них завдань. Основними завданнями Управління Держпраці є реалізація державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поведження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, а також з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та

виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб [9].

Регіональні центри зайнятості є неприбутковими державними установами, підпорядкованими та підзвітними Центральному апарату Служби [11]. На даний час знаходяться в стадії *оптимізації*.

Територіальні органи Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції. На даний час знаходяться в стадії *реорганізації*.

Субрегіональний рівень. На даний час в системі соціального захисту населення цей рівень не представлений суб'єктами управління, але в рамках децентралізації можливе створення відповідних суб'єктів управління на субрегіональному рівні, як, наприклад, в судовій системі.

Місцевий рівень. Структурний підрозділ соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації утворюється головою районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, входить до складу місцевої державної адміністрації і в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечує виконання покладених на цей підрозділ завдань. Місцевий структурний підрозділ соціального захисту населення підпорядкований голові районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, а також підзвітний і підконтрольний Департаменту [10].

Повноваження, що належать до компетенції **виконавчих органів сільських, селищних, міських рад** у сфері соціального захисту населення визначені в статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Окремо слід зазначити, що є власні (самоврядні) повноваження та делеговані повноваження [1].

З метою забезпечення виконання повноважень у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради **об'єднаної територіальної громади утворюються структурний підрозділ (посадова особа)**, який (яка) забезпечує реалізацію державної політики у сфері соціального захисту населення, формування місцевих програм соціальної підтримки [12].

Висновки. Система управлінських зв'язків на наднаціональному, національному, регіональному та місцевому рівнях має на меті ефективну реалізацію політики соціального захисту населення.

Разом з цим ефективність багаторівневого управління можлива тільки у разі чіткого розмежування функцій і повноважень суб'єктів управління на різних рівнях, вироблення чітких правил та принципів роботи зазначених суб'єктів.

Також, треба звернути увагу на те, що постійна оптимізація суб'єктів управління негативно впливає на міцність зв'язків між суб'єктами різних рівнів, що в свою чергу негативно впливає на якість надання соціальних послуг. Найбільш яскраво це можна спостерігати на місцевому рівні, зокрема в територіальних громадах.

Подвійне підпорядкування багатьох суб'єктів управління на різних рівнях також створює певні труднощі з одного боку щодо реалізації наданих повноважень, а з іншого боку виступає важелем стримування та противага, що позитивно впливає на роботу цих суб'єктів.

Основним інструментом, що забезпечує ефективність взаємодії суб'єктів управління різних рівнів, є узгодження спільних дій, що досягається координацією.

Координаційні зв'язки ґрунтуються на взаємній зацікавленості органів різних видів публічної влади в узгодженні своїх управлінських впливів. Основним вектором взаємодії в рамках подібної моделі є такі функції управління, як узгодження, установлення функціональної взаємозалежності дій і засобів досягнення цілей. Головне завдання, яке розв'язується в ході координаційної взаємодії, – узгодження інтересів місцевого співтовариства і загальнодержавних інтересів [15; 16]. На нашу думку, саме відносини координації є найбільш оптимальними для ефективної реалізації наданих повноважень суб'єктами управління різних рівнів.

Література.

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 08.02.2019).
2. Про місцеві державні адміністрації: в Україні: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. Дата оновлення: 06.12.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення: 08.02.2019).
3. Положення про Пенсійний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2014 № 280. Дата оновлення: 03.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2019).
4. Положення про Державну службу України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 416. Дата оновлення: 16.03.2018. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/416-2014-%D0%BF#n12> (дата звернення: 08.02.2019).
5. Положення Про Державну службу України з питань праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96. Дата оновлення: 01.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2019).
6. Положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423. Дата оновлення: 01.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2019).
7. Положення про Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 376. Дата оновлення: 08.12.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2019).
8. Положення про Міністерство у справах ветеранів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1175. Дата оновлення: 27.12.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2019).
9. Положення про Головне управління (Управління) Державної служби України з питань праці в області: Наказ Міністерства соціальної політики України від 27.03.2015 № 340. Дата оновлення: 15.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-15> (дата звернення: 08.02.2019).
10. Методичні рекомендації з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій: Наказ Міністерства соціальної політики України від 04.11.2016 № 1296. Дата оновлення: 04.11.2016. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/1942.html> (дата звернення: 08.02.2019).
11. Положення про державну службу зайнятості: Наказ Міністерства соціальної політики України від 15.12.2016 № 1543. Дата оновлення: 15.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1723-16> (дата звернення: 08.02.2019).
12. Про деякі питання діяльності об'єднаної територіальної громади щодо соціальної підтримки населення та захисту прав дітей: Наказ Міністерства соціальної політики від 14.06.2018 № 890. Дата оновлення: 14.06.2018. URL: <http://www.msp.gov.ua/files/890.pdf> (дата звернення: 08.02.2019).
13. Положення про головні управління Пенсійного фонду України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі: Постанова правління Пенсійного фонду України від 22.12.2014 № 28-2. Дата оновлення: 24.04.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-15> (дата звернення: 08.02.2019).
14. Малик Я. До питання про взаємодію органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні. *Ефективність державного управління*: зб. наук. праць. 2015. Вип. 43. С. 295–302.

15. Степан Давтян. Взаємодія органів публічної влади як умова ефективного управління. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. Вип. 2(46) С. 6–9.

16. Степан Давтян. Основні види управлінських взаємодій місцевих державних адміністрацій та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. Вип. 4 (48). С. 52–55.

17. Ященко Т. Багаторівневе управління: аспект планування територіального розвитку. 2017 URL: <https://eesa-journal.com/2017/03/14/bagatorivneve-upravlinnya-aspekt-planuvannya-teritorialnogo-rozvitku>

18. Європейське врядування. Біла Книга. URL:http://pravo.org.ua/files/konstatyts/WHITE_BOOK_UKR_REV.pdf

19. Офіційний сайт Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні. URL: <https://ukraine.unfpa.org/>

20. Офіційний сайт Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні. URL: <https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine>.